

۶۸ ۷۷ ۷۷

به نام خداوند جان آفرین

قامتِ معنا

معنی به و کاربرد تلمیح در اشعار
الطاهره صابریه و فاطمه راکعی

نویسنده: صفیه صابری

انتشارات تیرگان

سرشناسه: علیا، صفیه

عنوان و نام پدیدآور: قامت معنا (مقایسه و کاربرد تلمیح در اشعار طاهره

صفارزاده و فاطمه راکعی) / صفیه علیا.

مشخصات نشر: تهران: تیرگان، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۱۹۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۴-۳۱۱-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: صفارزاده، طاهره، ۱۳۱۵ - ۱۳۸۷. — نقد و تفسیر

موضوع: راکعی، فاطمه، ۱۳۳۳ - — نقد و تفسیر

موضوع: تلمیح در ادبیات

موضوع: شعر فارسی — قرن ۱۴ — تاریخ و نقد

رده بندی کنگره: PIR/۳۳۶۳/ت۸ع۸ ۱۳۹۷

رده بندی دیویی: ۰/۴۲۴۸

شماره ثبت: ۵۲۸۹۰۱۶ ملی: ۱۶

انتشارات تیرگان

تهران، صندوق پستی: ۱۹۱۳۰۵۹، تلفن: ۰۹۱۲۶۱۱۱۵۱۲ و ۸۸۸۱۳۰۵۹

Email: tati_pub@yahoo.com/www.tirganpub.com

قامت معنا

(مقایسه و کاربرد تلمیح در اشعار طاهره صفارزاده و فاطمه راکعی)

مؤلف: صفیه علیا

طراح جلد: مریم میرحسینی مطلق

لیتوگرافی: صدف • چاپخانه: حیدری • صحافی: حیدری

نوبت چاپ نخست: ۱۳۹۷ • شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شماره نشر: ۵۲۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۴-۳۱۱-۸

قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

فهرست

۷ مقدمه

فصل اول ، کلیات - ملاحظات نظری

۱۰ ۱- تلمیح

۱۱ ۲- تعاریف تلمیح در کتب بلاغی

۱۲ ۱- شیوه های تلمیحات قرآن و حدیث در شعر فارسی

۱۳ ۴- اهداف و برد نظر شاعر در به کارگیری تلمیح

۱۴ ۵- آثار و تألیفات

فصل دوم ، غذای کوتاه ، زندگی صفارزاده و راکعی

۱۸ زندگی نامه طاهره صفارزاده

۲۰ آثار صفارزاده

۲۳ زندگی نامه فاطمه راکعی

۲۳ آثار راکعی

فصل سوم، بررسی تلمیحات در اشعار صفارزاده

۳۶ تلمیحات اشعار صفارزاده

فصل چهارم، بررسی تلمیحات در اشعار راکعی

۱۴۱ تلمیحات اشعار راکعی

فصل پنجم، مقایسه تطبیقی تلمیحات در آثار صفارزاده و راکعی

الف) مشترکات دو شاعر در کاربرد تلمیحات اسلامی و

۱۶۱ اشعار آئینی

۱۶۱ ۱- به کارگیری آیات قرآن

۱۶۵ ۲- بهره گیری از حدیث

- ۳- بازتاب فرهنگ عاشورا ۱۶۷
- ۴- اشاره به شخصیت های مذهبی، معصومین، پیامبران، ائمه ۱۶۹
- ۵- اشاره به شخصیت ها و حوادث انقلاب اسلامی ۱۷۱
- ۶- انعکاس مظلومیت مردم ستمدیده جهان ۱۷۲
- ۷- اشاره به شاعران ایرانی ۱۷۳
- ب) تمایزات دو شاعر در کاربرد تلمیح ۱۷۴
- ۱- تلمیحات ایرانی (ملی) در اشعار صفارزاده ۱۷۴
- اشاره به شخصیت ها و وقایع صدر اسلام در اشعار صفارزاده ۱۷۵
- اشاره به شخصیت ها و رویدادهای جهانی در اشعار صفارزاده ۱۷۷
- اشاره به شخصیت های انقلابی و امام خمینی (ره) در
اشعار راکعی ۱۷۸
- اشاره به شخصیت های داستانی در اشعار راکعی ۱۷۹
- جدول تلمیحات قرآنی در اشعار صفارزاده ۱۸۰
- فهرست منابع ۱۸۷

به نام چاشنی بخش زبان‌ها

حلاوت سنج معنی در بیان‌ها

مقدمه

شاعران و نویسندگان از دیرباز تا امروز، جهت زیبایی کلام، از تلمیح استفاده نموده‌اند. تلمیح سبب ایجاز و خیال‌آفرینی در کلام است و هر نوع اشارات قرآنی، دینی، تاریخی، ادبی و اساطیری را در بر می‌گیرد. در میان شاعران معاصر، طاهره صفارزاده و فاطمه راکعی از جمله شاعرانی هستند که برای بار نمودن شعر خود، از این هنر ادبی استفاده کرده‌اند و با اقتباس مبانی فکری و جهان‌بینی مذهبی که داشته‌اند از تلمیحات دینی و مذهبی بهره گرفته‌اند.

طاهره صفارزاده از چهره‌های شاخص شاعران قبل از انقلاب اسلامی، پژوهشگر و مترجم قرآن بوده‌است و به سبب پژوهش‌های قرآنی، اشارات شاعرانه زیبایی به آیات قرآن دارد و تلمیحات قرآنی در اشعار وی کاملاً آشکار است و در شعرهایش به چهره‌های ملی و اسطوره‌ای اشاره دارد و بسامد نام‌های خاص در مجموعه اشعار وی فراوان مشاهده می‌شود که یا نام‌های شخصیت‌های مذهبی و یا نام‌های ایرانی و اساطیری و تاریخی است و یا اشاره به شخصیت‌های خارجی و رویدادهای جهانی است که بیانگر آگاهی شاعر نسبت به شخصیت‌ها و فرهنگ آن جوامع است.

فاطمه راکعی از شاعران انقلاب اسلامی است و در وصف شخصیت‌های انقلابی اشعاری سروده است و اشعار آیینی-دینی در آثار وی بازتاب ویژه‌ای دارد و در کتاب مادرانه‌ها به اسامی خاص بانوان مذهبی اشاره دارد و تلمیحاتی به شخصیت‌های داستانی دارد.

در این کتاب یازده اثر صفارزاده به نام مجموعه اشعار و سه اثر راکعی به نام سفر سوختن، آواز گل‌سنگ و مادرانه‌ها بررسی شده است.

این کتاب در پنج فصل تنظیم گردیده است. در فصل اول، کلیات و تعاریف تلمیح با توجه به کتاب‌های بلاغی و شیوه‌های تلمیحات قرآن و حدیث در شعر فارسی بیان شده است. در فصل دوم زندگی نامه دو شاعر بیان شده و در فصل سوم و چهارم تلمیحات اشعار صفارزاده و راکعی به تفصیل شرح داده شده است. در تلمیحاتی که تکرار شده‌اند به شرح اول ارجاع شده است. در فصل پنجم، مقایسه بین دو شاعر مورد نظر انجام شده است که ابتدا مشترک در تلمیحات اسلامی، قرآن و حدیث و سپس تمایز دو شاعر در بیانگری نوع تلمیحات با ذکر نمونه مشخص شده است.

در انتها جدول تلمیحات قرآن و مجموعه اشعار صفارزاده با ذکر سوره و آیه و شیوه تلمیح ضمیمه می‌باشد.

این کتاب گامی کوچک در جهت باز نمودن تلمیح در اشعار طاهره صفارزاده و فاطمه راکعی است. امید است مورد اسناد و پویندگان علم و ادب قرار گیرد.

در پایان از تمامی کسانی که مرا در تدوین و چاپ این کتاب یاری رساندند، سپاسگزاری می‌نمایم.

صفیه علیا

دی ۱۳۹۶